

СВОБОДА

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0724-9964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda (201) 434 0237 UNA (201) 451 2200

Boro YHC y Bapиштинi
(202) 347 UNAW (202) 347 8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel. (201) 434 0237 (201) 434 0807 (201) 434 3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік \$55.00 на півроку \$32.00 на 3 місяці \$17.00.
Додатково уключаються \$30.00 річно. За кожну зміну адреси \$1.00.
Чекни money orders виставляють на Svoboda.

Статті, дописи, підписки авторів не можуть виходити під назвою Редакції. Редакція застерігає своїх співробітників від потреби вивантажувати, скопіювати, розповсюджувати матеріал. Невідомі матеріали повертаються тільки тоді, коли автор сам собі чітко вказав застерігати. Додатково задовольняючи коверту з відповідною поштовою оплатою.
За змістом оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Збройна інтервенція ЗСА в Гаїті?

30-го липня Рада безпеки Об'єднаних Націй прийняла односторонню резолюцію, яка дає право Америці перевести збройну інтервенцію в Гаїті з метою повернути владу обраному тамтешнім народом президенту Жанові-Бертрану Аристіді. У цій резолюції не кажеться про термін такої інтервенції і вона не відбудеться, якби тамтешній диктатор, генерал Рупунь Седрас, і його хунта уступили. Покищо названий військовий диктатор на Гаїті не проявляє бажання зрестися з владою і проголосити стан облоги. Створилася ситуація, яка має різні аспекти і породжує різні сумніви.

Це жальгодине явище, коли якісь амбітний військовик з'єднає собі гурт прибічників і якусь військову частину та переводить переворот проти законної влади. Добре діється, що Об'єднані Нації прийняли на себе роль порядковий міжнародної установи. А проте, кожна збройна інтервенція чужої держави, в даному випадку Америки, це втручання у внутрішні справи з можливими далекосяжними наслідками. Недавно президент Білл Клінтон, говорячи про можливість збройної інтервенції в Гаїті, запевняв, що така інтервенція не буде порушенням вправи до Сомалі. Пригадаймо, що Америка, яка за президентури Джорджа Буша вислала була до південносхідної Африки країни Сомалі військи з добродійною місією охороняти транспорти харчів перед місцевими грабінниками та завести лад у ті цілком анархізовані країни. Не так склалося, як гадалися, бо в Сомалі настав збройний опір проти чужинської інтервенції без уваги на її шляхетну ціль і згинув багато американських та інших чужонаціональних воїнів (головно пакистанців) і ту місію пришлося відкликати. Не можна згорі знати напевне, що подібна історія не повториться в Гаїті, і коли б там згинув американський воїн, то реакція в широких колах американського суспільства була б дуже гостра. Інтервенція на Гаїті повинна відбутися під прапором Об'єднаних Націй, але ризикували б життям американські воїни і з нагоди різних подібних ситуацій лунали у Конгресі та повторювалися на сторінках американської великої преси гасло, що „Америка не повинна бути міжнародним жандармом". Вона грає ту роль автоматично, силою свого міжнародного лідерства, але, знову де. Рахуючись з такою настановою більшості американського суспільства і будучи особисто пацифістом, Б. Клінтон недавно проголосив, що висилатиме пося кордоні Америки збройні сили тільки тоді, коли настане безпосередня загроза безпеці Америки. Інтервенція в Гаїті йшла б в ім'я принципу зберігання у світі законорядку та не мала б нічого спільного з проблемою безпеки американської великої держави.

Створене Американою супроти Гаїті торговельне ембарго, яке довело до загибелі сотень тамтешніх дітей, висловлено думку, що міжнародні конфлікти лагодяться дипломатичним шляхом. У відношенні до маленького латиноамериканського Гаїті американська дипломатія досі обмежувалася до пороз, торговельного ембарго та притискуванням до збройної інтервенції. Покищо недобре розіграно гру, — невідомо майбутнє виявить, який буде кінець неприємної гри.

АЛЬМАНАХ УНС '94

Пригадуємо нашим переддипломатикам, які отримали Альманах УНСОю на 1994 рік і які з різних причин могли забути вислати належність за нього, зробити це в найближчому часі. Крім того, повідомляємо, що у нас є ще декілька чисел цих альманахів. Особи, які бажали б придати цю книжечку, присвячену 100-літтю УНСОю, просять прислати чека на 12 дол. із замовленням до адміністрації „Свободи".

АДМІНІСТРАЦІЯ

Надходять такі час, коли в суспільстві переважають негативні емоції, надіє на краще майбутнє аталують, і тоді воно, суспільство, нагадує пороховий дим, у якому досить однієї несподіваної іскри, аби стався вибух, здатний потрестати світ. Це нещадно в таких випадках люди бралися за зброю. Вони вбивали одне одного, прагнули виборити волю, а потрапляли в ще страшніше рабство. Так тривало століттями, аж доки людство не винайшло замінника рушниць та набоїв — виборчий бюлетень. В колішній царській Росії (отже й в Україні) це сталося тільки сьогодні, що й портувало нас від великої кари.

Було нещадно призначати повторні вибори до Верховної Ради вразі, якщо після виборів Президента України люди „відстрілялись", апап вуха, а формальні невідповідності формальні норми в українському парламенті мало кого хвилює. Тому й сталося так, що замість сподіваних 112 депутатів (саме стільки їх не вистачає в парламенті) обрано тільки 20. Рекорд браку додержаності до державних потреб знов таки побив Київ. Минулого разу із 23 виборчих округів тримайловою Києва виборці не відбулися у 18 округів, і на жаль, при повторних виборах сталося те саме. Завчалося 18 округів знову не спроможні обрати кожного депутата.

Шоценник „Нью Йорк Таймс" з 22-го липня помістив вістку свого кореспондента в Москві Майкелса Спектера про те, що після 20-річного виселення за кордон і майже двомаїсній поворотній подорожі постане чергою до Москви приїхав у четвер, 21-го липня, президент Росії Борис Єльцин. Російський письменник Александр Солженіцин. Понад 1,000 москвичів прийшли зустрічати 75-річного письменника, який і такою силою, як колишній атакував комуністичну систему, накинув на всіх тих, які відповідали за нинішній стан Росії, значна частина Росії має дуже серйозні клопоти, і з інтра чуті стогони у всіх закутних країнах". Значна він і те, що причиною його повільної подорожі, починаючи з Магадану — центру скопчених ГУЛагів, про який він з такою майстерністю писав, було започаткування похід духового відродження.

Продовжуючи свій виступ на Ярославській залі, він ставився до Солженіцина перекопував своїх шанувальників, що його задоволення є донести до державного керівництва біль і важкі переживання земляків у країні. Він стверджує, що був свідомий, що уклад комунізму не відбудеться: безболісно, але ніколи не уявляв собі, що цей процес буде так таким болісним. І знову, каже він, уряд не виявляється з свого завдання на супроти своїх громадян. „Наші діти є безборонними проти напасти корупції. Злочинність душить нашу країну, то як ми можемо говорити, що в нас демократія? Жодна демократія так не виглядає".

Не заважаючи на гостроту свого виступу, ті, які ознайомлені з подібними виступами А. Солженіцина, стверджують, що це його стандартний текст. Провідна верства теперішньої московської інтелігенції уважав виступи А. Солженіцина пустим голослов'ям, що когось вже проминула, а його

Володимир Жили

КНИГА, В ЯКІЙ СКАЗАНО

УСЮ ПРАВДУ

Василь Іванів, „Симон Петлюра — Президент України", друге видання. Київ, „Наукова думка", 1993, 270 стор., ціна 17 дол. плюс 2 дол. за переклад.

Особливе значення для С. Петлюри має період його проживання в Москві й зближення з видатним членом Російської академії наук Ф. Є. Коршем. Серед росіян академик Корш була, мабуть, найбільш відомою, першою українською національно-визвольною ідеєю до українського питання підходила з загальною поглядом. Академик Корш був високої думки про Симона Петлюру. Він говорив, що Петлюра не тільки видатний редактор, патріот, громадський діяч, але „безмірно вищий за те, що про нього думають. Він з порою відчуває, людина з того тіста, що колись у старовину закладали династія, а в наш демократичний час стають національними героями". Московський період був для нього важливим також для формування його національно-політичного світогляду. Там остаточно сформувалася і закріпилася його здоровий український націоналізм, людяний та універсальний. У Москві створив він концепцію становища України, як політичної одиниці не тільки в межах багатонаціонального Сходу Європи, а й у площині міжнародних загальноєвропейських взаємовідносин. Виявом цього останнього був відомий маніфест-декларація, що її написав С. Петлюра на початку Першої світової війни 1914 року. Як вважав проф. О. Шульгин, це був „перший жарт Петлюри в закордонній політиці". В тому „незвичайно політична орієнтація" лише на Росію, а на Антанту, — цим орієнтував російське око цього документи. З вступом резолюції в 1917 році Петлюра залишався на становищі орієнтації на Антанту, на якій був ще в 1914 році. І тому на тижневих нарадах у кабінеті голівни Центральної Ради М. Грушевського С. Петлюра одержав виступати за переговори з Антантою, а не з Центральними державами. Чомусь мені важко зрозуміти відсутність державного стратегічного погляду в організації оборони

Микола Руденко

ПІСЛЯ ВИБОРІВ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА

Тут би спитали нашим державним м'яукам та й подумати: що це означає і як бути далі? Так ні: вирішили брати що перекудло наваленим штурмом — нові вибори в округах, що вже відібрали, і проголосили примирення на найближчі півмісяці. Ого вже дистанція нагінуку виборчої комісії та виконкомів місяців рад! Бігати-муть із хати в хату, агітувати, аж курва висити-ме. Над „ледачими" округами. Повторяться спектаклі, котрі нам добре знайомі по недавньому минулому. Не йшло на вибори длішнього підозрілий елемент. А якщо й утретє електорат проігнорує вибори, й буде вчетверте призначено на листопад — це вже оголошено. І через утє бюрократичну запобіжність знов поповнеть попіл ширію м'яушан знайомих стра. А замість сподіваних 112 депутатів (саме стільки їх не вистачає в парламенті) обрано тільки 20. Рекорд браку додержаності до державних потреб знов таки побив Київ. Минулого разу із 23 виборчих округів тримайловою Києва виборці не відбулися у 18 округів, і на жаль, при повторних виборах сталося те саме. Завчалося 18 округів знову не спроможні обрати кожного депутата.

Та й виборчий закон треба переглянути: він був зформований компартійною більшістю старого парламенту, аби знов комуністи прийшли до влади. Це, на жаль, вдалося. Але, як писав уже не раз, сплеск розривається на хаос закон (бо треба було

Х. В. Ф.

А. СОЛЖЕНИЦІН ДАЛІ МРІЄ

ПРО УКРАЇНУ

наувальників, що його задоволення є донести до державного керівництва біль і важкі переживання земляків у країні. Він стверджує, що був свідомий, що уклад комунізму не відбудеться: безболісно, але ніколи не уявляв собі, що цей процес буде так таким болісним. І знову, каже він, уряд не виявляється з свого завдання на супроти своїх громадян. „Наші діти є безборонними проти напасти корупції. Злочинність душить нашу країну, то як ми можемо говорити, що в нас демократія? Жодна демократія так не виглядає".

Не заважаючи на гостроту свого виступу, ті, які ознайомлені з подібними виступами А. Солженіцина, стверджують, що це його стандартний текст. Провідна верства теперішньої московської інтелігенції уважав виступи А. Солженіцина пустим голослов'ям, що когось вже проминула, а його

Кисва від нападів військ Муравйова й то в час по ліквідації повстання в місті та після блискучого здобуття арсеналу. Петлюра був тоді найбільш популярним, як військовий частини, без сумніву, були б підпорядковувалися йому, коли б було рішуче, але не було. Аргументи, що їх вживав автор, як підозріла в диктаторстві чи бажанні уникнути „самочинної отаману" у війську, яка не буде, а руїнує одержані „осади", тут, на мою думку, неістотно, коли взяти „свавіг криваві наслідки, що їх спричинив Муравйов у Києві". Це питання варто було б глибше дослідити. Петлюра мав у собі чимале почуття рішучості і так, наприклад, „коли соціалісти відхилили своїх представників із Директорії й уряд, він не завагався національно-державну справу поставити над партією" і піти „за голосом розуму й сумління". Виходячи з Укр. Соц. Дем. Партії, до якої, до речі, ніколи не поверну, Петлюра писав „сучасна ситуація для України надзвичайно складна і тяжка, я вважаю, що в даний момент неістотно, коли взяти „свавіг криваві наслідки, що їх спричинив Муравйов у Києві". Це питання варто було б глибше дослідити.

21-го листопада 1920 року українська армія була змушена перейти на територію Галичини й тут знедолена війська України, обеззброєні полками, пішли до табора для інтервенції. Укр. Соц. Дем. Партія й її Президиум „Головний Отаман" С. Петлюра перебували, коли взяти якого й прийняла Польща і інші держави, але і не замало військ в С. Петлюри і його війська в майбутнє воскресіна України. Концепція боротьби з Москвою і порозуміння з західними державами лишилися без зміни. Для ширшої можливості праці, президент покинув Варшаву, переїхав до Булашівки, а далі до Женив в Парижі. Тут з ініціативи С. Петлюри постанала організація „Прометей", який центр згодом переніс до Варшави. У Парижі С. Петлюра організував видання тижневика „Трибуна" і вийшов з ним. Цей тижневик розповсюджувався серед української еміграції. С. Петлюра писав статті для „Трибуни" і провадив жваве листування з приятелями. Листи його були надянені оптимізмом і сильним підбадьорюванням, що додавало сили, невизнання та підбадьорю духу й натерпів. Його особливо журлила розпороність українських сил, брак єдності та патріотичного почуття в їх рядах.

Президент України С. Петлюра загинув у розквіті

дента України, залишивши самі тільки ради. А що робити далі, вони добре знають — практично в них більше, ніж досить. Якщо ж пошуку Президента залишувати не вадяться, то планують обмежити його обов'язки простими церемоніями: прийом посолів, високих гостей тощо. А виконавчу владу тим часом постануть передавати Кабінетній Міністерству, що буде повністю підпорядкований Верховній Раді. І тоді залишиться одне: підняти, аби у Верховній Раді завжди панувала компартійна більшість.

Але в нашого народу протилежний маса: народ вірить не стоїтький Верховній Раді, балаканиха якої вже смертельно набридли, а всенародно вимагають Президента. І саме тут, в момент розмови про те, якого Президента хоче мати наша людина.

Завалало б, і обговорювати нічого: народ висловив свою волю, Президент обрано — лишається тільки підпорядкувати більшість та й жити далі. Так воно, значимі, й буде і все ж не заїде проаналізувати, чому сьогодні перемогли одні гасла та риси характеру і зазнали поразки інші. Не варто також забувати, що перевага Л. Кучми на виборах не така вже й значна — з Л. Кравчука проголосувало 50% виборців, а решта половина нашого народу.

Закінчення буде

му коменчо потрібно йому ще й України і Білорусі. Чи, може, А. Солженіцин, якого світ уважав великим інтелектуалом, ще досі не вірить, що Україна — це окрема незалежна держава? Російський клер уважав його людяною, що ніколи не адресував своїх вір в Бога, а реформатори, яких він уважав аніматорами усього зла, сподівалися, що він допоможе росіянам зрозуміти цінність демократії.

Ішими словами, як покладають великі надії на А. Солженіцина, твердять о. Глеб Яхунин, відомий борець за людські права та колишній в'язень-дисидент, а у випадку його неспроможності й всіх задовольняє — сама його ієність буде впливовою. Саме ця впливовість А. Солженіцина повинна б турбувати всіх нас, зокрема, коли він серйозно починає пагувати справу російської держави, до якої хочеш хоча включити Україну. Треба, щоб науковці та політики, які в Україні уяснили цю думку, „світоче російського мислення".

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Лариса Брюховецька
Чикаго — Київ

Райські птіці поезії в Чикаго

8-го липня зала Українського Інституту Модерного Мистецтва була заповнена — бажачих позначитися із сучасним українським мистецтвом в Україні виявилось багато. Шопрада, Лявиський Молодший Театр ім. Леска Кука брав приїхав до ЗСА не з гастролями порокожам. Співачою з виборської театром „Ла Мама" вони здійснили виставу „Лісова пісня" Лесі Українки. Вистава мала успіх. Групу з Львова почали запрошувати з виступами до інших міст ЗСА.

В Чикаго глядачі мали чудову нагоду насолодитися вишуканою прозою Богдана Гриня Антонюка. Слід сказати, що вона не є легкою для сприйняття, але саме тому ця поезія і приваблює театр, який не вде традиційним шляхом, а шукає власний стиль і свою сценічну мову.

У натхненному виконанні Володимира Кучинського не обмежував авторів власним творчим диктатом, навпаки, у групі експериментували всі учасники театру і кожен автор мав право творчої свободи. Саме тому вистави театру приваблюють легкістю і невимушеністю сценічної поведінки авторів, природним їх життям в образах, які немов би народжуються на очах глядачів.

Актори легко почувалися в костюмах, згадали роєм, (Закінчення на стор. 3)

Степан Крименко-Іванів

Мандрівкою життям

Іду кудись... чогось шукаю...
Чого? Не знаю навіть сам:
Слідів забутого раю?
Веселки користистись брэм?

Чи казки, що ціла весною?
А вітку юності вогні?
Та осиню лиш спокое
Під тужем лотом журавлів.

Чубеє на зоряному небі
У білій велчі зими...
А потім знову мене любіть
В потоки пошуку весни.

І так ітиму в кожну днину,
Байдує, дощ, чи заміталь...
Зимати ж ме треба чи єдину
Життя свого мету і цілю.

Липень 1994 р.

життєвих сил, йому було 47 років. Жорстока смерть (тіло його прошило аж п'ять кулі) знищило його фізично, але не знищило й ті, як він стояв своє своє творче життя. „Дія ж його стала ще більш живучою і голоснішою, ніж була за життя. Петлюра-сирота через українців заступила мамину частину. Якщо за мазністиво загинули десятки тисяч хлопців синів України, то петлюристів не тільки скропила кров'ю самого основника, а ще і підняла густо кров'ю багатьох мільйонів найкращих патріотів".

У книзі в окремому розділі широко і наскрізь об'єктивно висвітлено питання національних меншостей, особливо жидівської. Цей розділ опрацьовано майже виключно за творами видатних жидівських авторів. І цікаво, що одні поважний жидівський дослідник погромів не закинув демократичній українській владі й Петлюрі особливо не то що погугування погромом, а навіть її антиєврейську „ідею розділу нарішті сказаво усю правду про переміщення та релігійну одностайність жидів у відношенні до українців у період визвольних змагань.

У книжці включено телі спогади „Зстріч з Головним Отаманом" колишнього найближчого воєка Віська у УНРРеспубліки, а інші його ветерана Миколи Кучинського. До речі, коштум його поховалося це друге видання книжки Василь Іванів, „Симон Петлюра — Президент України".

Підсумовуючи, треба сказати, що Василь Іванів — знаний громадсько-політичний діяч, виступав у Головному Кубанського уряду й виконували обов'язки Отамана Кубанського уряду, дав нам ґрунтовну біографічну працю про Симона Петлюру — подвизника української державності та українського народного героя. Книжка в цілому пронята вірою, що Україна як держава таки буде. У діяльності Симона Петлюри, не заважаючи на всі труднощі, які він пережив, не помічалося ознак розчарованості не в українському народі, бо він знав, який його зробили обставини, і в його здатності до самостійного життя, бо це здатність розвиватися і постійно змінювати народ. А ситуація, в якій цей народ опинився не є ні в чому, ні безнадійною. Висловлені думки Симоном Петлюрою не тільки вірні, але й актуальні для нашого часу.

Глибоко віримо, що ця ціна книжки дочекається широкого розповсюдження в Україні та стане допоміжною у вбудову України держави.

Книжку можна набути в книжкарі „Свободи".

